

Wintervoedselakkers in de Haarlemmermeer

Boeiend experiment - Vrijwilligers tellen akkervogels

Na een oproep per mail aan de leden van de vogelwerkgroep begin september melden zich 22 enthousiastelingen om de vogels op de wintervoedselakkers in de Haarlemmermeer te helpen tellen. Een aantal boeren in de Haarlemmermeer werkt samen in het Agrarisch Collectief Noord-Holland Zuid. Zij hadden ongeveer 35 hectare wintervoedselakker ingezaaid.

Een wintervoedselakker is een akker, die door boeren niet geoogst wordt. Het gewas met de zaden die op het land blijven staan, dient als voedsel voor overwinterende vogels. De boeren ontvangen subsidie als compensatie voor het gemis aan inkomsten. Afgelopen winter gold als een soort nulmeting. Voor de

boeren is het hebben van een wintervoedselakker ook een manier om de bodemstructuur te verbeteren, voor de vogels een welkome aanvulling op het menu. Leony Tensen (een van de deelnemende boeren) en Hans Boll (een actief lid van de vogelwerkgroep) sloegen samen met ondergetekende de handen

LEO CLJSEN noteert een waarneming. Foto: Ton Lansdaal

GROENLINGEN zijn in grote aantallen waargenomen. Foto: Boy van der Erf

ineen om een telling te organiseren om te kijken wat het effect van hun initiatief zou zijn.

De bedoeling was dat iedereen kon meedoen, ervaring niet vereist. Lekker vogelen en het diende ook nog een nuttig doel. Het plan was om zes tellingen te doen tussen eind oktober en 1 maart. Slechts een keer kon de telling niet doorgaan wegens regen en wel heel erg harde wind. Iedereen kon intekenen op bepaalde zondagen. De samenstelling van de groepen was een leuke mix van ervaren en onervaren vogelaars en tellers. We startten iedere telling met koffie en koek in de kantine van een van de boeren en verspreidden ons daarna over de akkers. Als vanzelf ontstonden er gezellige groepjes en de meeste mensen bleken het leuk te vinden telkens dezelfde akker te tellen. Er ontstond

een soort vertrouwdheid met ‘de eigen akker’ en ook nieuwsgierigheid of ‘op diezelfde plek weer die Watersnippen zouden opvliegen’.

Het ging om vier akkers ten zuiden van Nieuw-Vennep. Er was alleen haver gezaaid. Er waren geen extra maatregelen om vogels te beschermen of te lokken. Helaas was door ongunstige weersomstandigheden de haver plat komen te liggen met daaronder een soort loze ruimte waar de haverkorrels in gevallen waren. Dat maakte het zwaar lopen over een soort tapijt van haver. Een akker lag helemaal kaal en onbeschermd zonder bosje of boom in de buurt. In die akker waren de vogels ook niet geïnteresseerd. Te open en onveilig. Een akker leek ongunstig te liggen pal naast de drukke A44 en met een spoorlijn erlangs. Maar juist daar waren de meeste

Tabel: Top 10 van de in 2019 getelde akkervogels

1	Holenduif 1880	6	Graspieper 79
2	Spreeuw 1056	7	Watersnip 66
3	Vink 690	8	Putter 60
4	Groenling 548	9	Veldleeuwerik 52
5	Houtduif 93	10	Wilde Eend 47

vogels. Daar waren ook bomen en bosjes. De vogels malen niet om verkeersdrukte en voorbijrazende treinen. Het voert te ver om hier grote schema's af te drukken met alle tellingen, maar toch een korte impressie. Ruim dertig verschillende soorten zijn geteld. De sloten rondom werden ook in de telling meegenomen. Heel veel vinkachtigen, op een perceel honderden Holenduiven, en ook, heel leuk, flinke aantallen Water-snippen.

Zoals eerder gezegd gold afgelopen winter als een proefjaar. En dat heeft zeker nut gehad. Er is veel geleerd en aankomende winter gaan er substantiële dingen veranderen. Er gaan andere percelen gebruikt worden, 44 hectare totaal aan wintervoedselakker. Er komt ook een speciale vogelakker van 10 hectare. Een vogelakker bestaat uit een afwisseling van gras, graan en kruidenstroken met luzerne (een plant met diepe wortels die lijkt op klaver). De samenstelling van het gewas op de wintervoedselakkers wordt veranderd. Rondom de akkers worden kruidenrijke akkerranden gezaaid. En op sommige plekken

zelfs trioranden. Een triorand bestaat uit een graskruidentrand, een kruidenrand en een eenjarige bloemenrand van elk minimaal 3 meter breed. Tussen 1 april en 1 juli mogen de randen niet worden gemaaid. Na 15 oktober mogen de randen niet meer worden gemaaid en de vegetatie moet dan een minimale hoogte hebben van 15 centimeter. Vanaf 1 oktober mag de eenjarige bloemenrand worden geruimd. Een aantal akkerbouwers gaat dit jaar keverbanken aanleggen. Dit zijn verhogingen van het akkerland van 50 tot 70 centimeter waarop een patrijzenmengsel wordt gezaaid.

Al met al dus grote veranderingen. De boeren in de Haarlemmermeer hebben te maken met restricties vanwege Schiphol. Niet alles mag en kan overal. Dit is medebepalend voor de locatie en de breedte van de stroken. De bedoeling is volgend jaar weer te gaan tellen. Ik denk dat het tellen nog leuker zal worden en ben nu al benieuwd naar de effecten op de soorten en aantallen vogels die we zullen gaan zien.

■ *Anneke Welsh*